

Dan materinskog jezika i Dan glagoljice u HOŠIG-u



5. stranica



Koordinacijski sastanak u Croatici

4. stranica



Kukinjski predgrađe Pečuha

7. stranica



Muško prelo u Gari

15. stranica

Da se ne zaboravi!

Hrvati u Mađarskoj stoljećima su čuvali svoj materinski jezik, čak i kad su im vlasti bile iznimno nesklone, kad su im uskraćivana jezična i nacionalna prava u školi i crkvi, kad hrvatski jezik nije bio poželjan ni na ulici. Ali nije se mogao zatrti. Čuvao se i njegovao u domovima, prenosio s naraštaja na naraštaj. Naši stari bili su svjesni da bez jezika nema budućnosti, nema opstojnosti. Znali su to dobro i naši Santovci u drugoj polovici 19. stoljeća kad su im uskraćivana stečena jezična prava u školi i crkvi. Žestoko su se usprotivili, a sve to u interesu očuvanja materinskog hrvatskog jezika. Bili su odlučni i ustrajni te, nažalost, toliko ogorčeni da su morali pribjeći i neposlušnosti, a na kraju ih je to – istina, ne njihovom voljom, jer su bili zavedeni i izigrani – dovelo do napuštanja katoličke vjere njihovih predaka i prijelaza u pravoslavnju, pa i druge. Odlukom Hrvatske samouprave iz 2014. godine sjećanje na 12. ožujka 1899. godine proglašeno je spomendanom santovačkih Hrvata Šokaca. Da se ne zaboravi i nikad ne ponovi. U spomen na to svake godine služi se hrvatska misa s nakanom za očuvanjem katoličke vjere i materinske hrvatske riječi, a uz to obilježavaju i obljetnice istaknutih osoba zaslužnih za očuvanje hrvatskog nacionalnog identiteta, vjerskog života i materinskog jezika. Usprkos žalostnim i nametnutim događajima borba za očuvanjem jezika nije bila uzaludna. Jezik se očuvao u crkvi, gdje se do danas održavaju redovite nedjeljne, a svakog drugog tjedna i tjedne hrvatske mise. Uslijed naizmjeničnih hrvatskih i mađarskih crkvenih godina i tjedana svake druge godine svi glavni obredi za Božić i Uskrs služe se na hrvatskom jeziku. Slično je i s drugim obredima. Župne pobožnosti križnoga puta u korizmeno vrijeme petkom se naizmjenično obavljaju na hrvatskom i mađarskom jeziku. Materinski jezik čuva se od rođenja do groba, od krštenja do opraštanja pokojnika i pogreba. Mješoviti crkveni zbor santovačkih Hrvata uz druge članove vjerske zajednice pod vodstvom župnoga kantora svake godine pjeva Muku Isusa Krista po Mateju na Cvjetnicu, a svake druge i Muku po Ivanu na Veliki petak. S obzirom na to da je u tijeku hrvatska crkvena godina, tako će biti i ove godine. Do danas se očuvala i Santovačka hrvatska škola utemeljena 1946. godine, koja od 2000. djeluje u održavanju Hrvatske državne samouprave.

S. B.

GLASNIKOV TJEDAN

„Europski čelnici okupili su se u Kijevu 24. veljače, među njima i hrvatski premijer, te obećali kako neće napustiti Ukrajinu dok ruska invazija ulazi u petu godinu. Ali su podjele među članicama Europske unije velike. Mađarska i Slovačka blokirale su 20. paket sankcija Europske unije protiv Rusije te plan financijske pomoći Ukrajini od 90 milijardi eura.”



Četiri godine rata. Četiri su godine prošle od ruskog napada na Ukrajinu 24. veljače 2022. godine i početka najvećeg rata u Europi nakon 1945. godine. Nas Hrvate taj rat podsjeća na Domovinski rat, kad se branila Hrvatska protiv velikosrpske agresije. I obranila.

U zoru 24. veljače 2022. godine ruski predsjednik objavio je početak „specijalne vojne operacije” u Ukrajini opravdavajući je tvrdnjama o „demilitarizaciji i denacifikaciji” Ukrajine, zaštiti stanovništva Donbasa te navodnoj prijetnji širenja NATO-a na ruske granice. Četiri godine poslije, 28. veljače, SAD i Izrael napali su Iran. Situacija je svakim danom sve napetija i napetija.

Europski čelnici okupili su se u Kijevu 24. veljače, među njima i hrvatski premijer, te obećali kako neće napustiti Ukrajinu dok ruska invazija ulazi u petu godinu. Ali su podjele među članicama Europske unije velike. Mađarska i Slovačka blokirale su 20. paket sankcija Europske unije protiv Rusije te plan financijske pomoći Ukrajini od 90 milijardi eura.

Očekivalo se da će paket koji uključuje 60 milijardi eura za ukrajinsku vojsku dobiti formalno odobrenje nakon što su ga čelnici EU-a podržali u prosincu. No Mađarska je, uz podršku Slovačke, uložila veto na mjere, a kao razlog navela prekid isporuke ruske nafte naftovodom Družba kroz Ukrajinu. Predsjednica Europske komisije rekla je u Kijevu da će EU ispuniti svoje obećanje o zajmu od 90 milijardi eura za Ukrajinu „na ovaj ili onaj način”.

Predsjednik Ukrajine suočen je sa sve većim pritiskom SAD-a da osigura mirovni sporazum te poziva saveznike da postrože sankcije Moskvi i pošalju više oružja.

Mađarski premijer, kako donosi HINA, rekao je da se ukrajinski predsjednik „izravno uključio” u predizbornu kampanju u Mađarskoj „napadima” na njezinu vladu jer Ukrajinci u Bruxellesu zahtijevaju da se Mađarskoj prekine dotok jeftine ruske energije. Mađarska vlada izjavljuje kako Ukrajina od 27. siječnja ucjenjuje Mađarsku zauzimanjem tranzita nafte u koordinaciji s Bruxellesom i mađarskom oporbom kako

bi stvorila poremećaje u opskrbi i podigla cijene goriva prije izbora. Zaoštreni su i hrvatsko-mađarski odnosi oko transporta preko JANAF-a.

Na plenarnoj sjednici Mađarskog parlamenta 24. veljače glasnogovornica Ukrajina u Mađarskoj u svojem je govoru upitala zastupnike može li se Ukrajina kao zemlja koja pati pretvarati u negativnu temu pojačane unutarnjopolitičke kampanje. Smatra da je potresno i šokantno kroz što prolazi ukrajinska zajednica u Mađarskoj otkako su stranke ušle u predizbornu utrku.

Kazala je da su zbog izbora ukrajinsko-mađarski odnosi postali „vrea za udaranje”. To je, kako je rekla, bolno i potresno za Ukrajinu u Mađarskoj, ali i za izbjeglice. Naglasila je da agresiju nad Ukrajinom provodi Rusija te upitala zašto mediji ne govore ponajprije o tome. Također je pitala zašto se u Mađarskoj, zemlji koja je kroz povijest mnogo žrtvovala za svoju slobodu, Ukrajinu izvrgava javnom prozivanju.

Grexa je zahvalila onima u parlamentu koji jasno ističu da njihove kritike nisu usmjerene prema ukrajinskom narodu, nego prema ukrajinskom vodstvu. Istaknula je da se stvara dojam kao da su Ukrajinci sami izabrali rat, a to nije slučaj. Podsjetila je da je rat počeo upadom ruskih vojnika, tenkova, projektila i dronova u suverenu Ukrajinu te da traje već četiri godine, što Ukrajinci u Mađarskoj osjećaju svakodneвно.

Zatražila je da se Ukrajinu – njihove rođake, prijatelje i poznanike, nad kojima već četiri godine prijete smrt u obliku ruskih raketa i dronova – izuzme iz predizborne kampanje.

Na svojem Facebooku napisala je: „Svako moje obraćanje u Mađarskom parlamentu prilika je da, uz aktualna pitanja ukrajinske narodnosti u Mađarskoj, skrenem pozornost na zločine ruskog agresora koji odnose živote nedužnih civila. Uz njih stojimo i od srca ih podupiremo u nastojanju da u svojoj suverenoj europskoj državi osiguraju slobodnu budućnost svojoj djeci.”

Branka Pavić Blažetin

Potvrdili su prijateljsku suradnju

Mjesna samouprava Sepetnika i Općina Legrad 11. veljače u Sepetniku su potpisale Pismo namjere o održavanju suradnje pobratimljenih naselja na temelju Sporazuma o međusobnoj prijateljskoj suradnji iz 2017. godine. Pismo namjere s jedne su strane potpisali načelnik Sepetnika Szabolcs Gergály i predsjednica Hrvatske samouprave Sepetnika Mária Metz, a s druge strane načelnik Legrada Ivan Sabolić. Predstavnici pobratimljenih naselja potpisom su potvrdili želju za nastavkom suradnje na području kulture, sporta, obrazovanja, gospodarstva, turizma, nacionalnih manjina i religije.

Sepetnik i Legrad prije devet godina potpisali su sporazum o prijateljskoj suradnji, ali suradnja je i starija. Naime, kad je u mjestu prvi put utemeljena hrvatska samouprava, ondašnji predsjednik inicirao je to da Sepetnik ima partnersko naselje s druge strane granice radi jačanja hrvatskog nacionalnog identiteta među hrvatskom zajednicom. Tijekom godina ostvarena su međusobna gostovanja na kulturnom i sportskom polju te je ostvarena suradnja u istraživanju povijesti. Na posljednjim lokalnim izborima izabran je novi načelnik mjesta, Szabolcs Gergály, te on namjerava i dalje njegovati tu suradnju. Ovim pismom namjere želio je to i službeno potvrditi.

Na sastanku čelnika pobratimljenih mjesta razgovaralo se o raznim poveznicama dvaju mjesta. Načelnik Sepetnika predstavio je aktualne projekte u mjestu, a njegovateljica zavičajne zbirke Ibolya Sóstai govorila je o poveznicama u povijesti i o tome koliko je Hrvata nekad živjelo u Sepetniku, da su se iz okolice Legrada Hrvati doselili u mjesto te se dosta trgovalo između područja s dviju strana granice. Gradonačelnik Legrada Ivan Sabolić izrazio je želju za proširivanjem suradnje u području učenja jezika, naime u

Legradu još živi malobrojna mađarska manjinska zajednica, a njezini članovi malo znaju jezik.

„Legrad i Sepetnik tijekom stoljeća vrlo su dobro surađivali, a poveznica su nam i nacionalne manjine – kod nas Mađari, a ovdje u Mađarskoj Hrvati. No postoje mnoge druge mogućnosti za suradnju za koje se može prijaviti i na natječaje iz europskih fondova. Legrad je pobratimljen i s Tilošem i vjerujem da bi ta tri naselja ubuduće mogla provoditi zajedničke projekte u cilju razvoja našeg područja“, rekao je načelnik Ivan Sabolić, a zatim je potpisao pismo namjere s načelnikom Sepetnika i predsjednicom Hrvatske samouprave Sepetnika. Obje strane potvrdile su da žele nastaviti prijateljske odnose te se pridržavati utvrđenih ciljeva, koji se i dalje smatraju važećima, žele razvijati bilateralne odnose, jačati međusobno razumijevanje i upoznavanje te njegovanje kultura. Obje



Nakon potpisivanja Pisma namjere o nastavku suradnje – načelnik Sepetnika Szabolcs Gergály, gradonačelnik Legrada Ivan Sabolić i predsjednica Hrvatske samouprave Sepetnika Mária Metz

će strane u skladu sa svojim mogućnostima podupirati i promicati suradnju stanovništva dviju općina u cilju uspostavljanja prijateljskih veza, uzajamnog upoznavanja država, razmjene znanja i iskustava te međusobne pomoći. Pismo namjere potpisano je kako bi se formalizirala daljnja suradnja dviju općina i brojnih organizacija.

Nakon službenog dijela delegacija iz Legrada posjetila je Zavičajnu zbirku Sepetnika u kojoj je mnoštvo predmeta od hrvatskih obitelji. Na kraju su pozvali svoje partnere na druženje na drugoj strani, u Legradu, kako bi se suradnja nastavila na obustranu korist.

Beta

Potpora za obnovu križeva krajputaša

Po nalogu Državnog tajništva za odnose s vjerskim zajednicama i narodnostima pri Uredu predsjednika Vlade Fond „Gábor Bethlen“ objavio je natječaj za financiranje projekata bugarske, grčke, hrvatske, poljske, njemačke, armenske, rumunjske, rusinske, srpske, slovačke, slovenske i ukrajinske narodnosti za 2026. godinu s kojim želi pomoći obnovi ili podizanju novih križeva krajputaša. Kako stoji u objavi, Vlada Mađarske na brojne načine podržava autohtone narodnosti koje žive u Mađarskoj u očuvanju njihova identiteta, jezika i kulture. Cilj je Natječaja NKER-KP-1-2026 financiranje projekata vjerske baštine. Naime, u očuvanju nacionalnog identiteta nacionalnih manjina vjera je uvijek imala veliku ulogu. Financiranje aktivnosti ostvaruje se u razdoblju između 1. siječnja i 31. prosinca 2026. godine. Potpora se doznaje u jednom obroku uz obvezu naknadnog obračuna. Intenzitet je potpore stopostotan. Za prijavu na natječaj nisu potrebna vlastita sredstva. Minimalan je iznos potpore 100 000, a maksimalan 500 000 forinti. Prijava projekta bila je omogućena od 21. studenoga 2025. do 28. prosinca 2025. preko Informacijskog

sustava za nacionalnu politiku (NIR). Na mrežnim stranicama Fonda „Gábor Bethlen“ 11. veljače 2026. objavljena je odluka o dodjeli potpore za obnovu križeva krajputaša. Potporu će dobiti sljedeće hrvatske samouprave i udruge za obnovu križeva krajputaša:

Hrvatska samouprava Ranjoša – 500 000 Ft, Hrvatska samouprava Udvara – 490 000 Ft, Hrvatska samouprava Vršende – 500 000 Ft, Hrvatska samouprava „Stipan Blažetin“ iz Serdahela – 500 000 Ft, Hrvatska samouprava Prisike – 490 000 Ft, Hrvatska samouprava Letinje – 310 000 Ft, Hrvatska samouprava Kačmara – 500 000 Ft, Hrvatska samouprava Bikića – 500 000 Ft, Hrvatska samouprava Čavolja – 500 000 Ft, Hrvatska samouprava Gornjeg Sentivana – 480 000 Ft, Hrvatska samouprava Vedešina – 500 000 Ft, Hrvatska samouprava Komlova – 500 000 Ft, Hrvatska samouprava Pustare – 500 000 Ft, Hrvatska samouprava Petribe – 500 000 Ft, Hrvatska samouprava Mlinaraca – 500 000 Ft, Hrvatska samouprava Boršfe – 470 000 Ft, Udruga bunjevačkih Hrvata u Aljmašu – 450 000 Ft.

Pripremila: Beta

KOORDINACIJSKI SASTANAK U CROATICI

U organizaciji Neprofitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica” 25. veljače u multimedijskoj dvorani Croatice održan je četvrti koordinacijski sastanak.

Sastanak je otvorila ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrilin, koja je istaknula kako Croatica daje prostor zastupnicima, predstavnicima raznih hrvatskih samouprava, udruga, institucija i škola kako bi se uskladili programi i kako bi jedni od drugih doznali planove. Također i radi toga da se planiraju zajednički programi kako bi se razvijala hrvatska kultura, jezik, identitet Hrvata u Budimpešti i okolnim županijama. Ravnateljica je zahvalila Veleposlanstvu RH u Mađarskoj na institucijskoj i diplomatskoj podršci te samoupravama što kupuju Croatičina izdanja i pretplaćuju se na Hrvatski glasnik jer time pomažu i radu poduzeća. Croatica već gotovo deset godina djeluje kao kulturni centar u Budimpešti i svi su programi namijenjeni Hrvatima, a mnogi od tih programa ostvareni su u suradnji s različitim samoupravama, udrugama, školom.

Veleposlanik RH u Mađarskoj Mladen Andrić obratio se prisutnima govoreći kako je plan za ovu godinu bogatiji od prošlogodišnjeg. Veleposlanstvo nastavlja s tradicionalnim programima kao što su Dan smokve i talijansko-hrvatski koncert. Dan državnosti prvi put održat će se u Mađarskom nacionalnom muzeju (26. svibnja). Tog će tjedna prvi put biti održan i službeni Tjedan Hrvata izvan Hrvatske. Na božićnom koncertu ove godine nastupa Lado.



Dio nazočnih

Sljedeći je Croatičin program predstavljanje novog izdanja katoličkog kalendara koje će se održati 12. ožujka. Tad će se prikazati putopisni film o hodočašću mladih Hrvata u Međugorje, a nastupit će i Tamburaški sastav „Židanci”, koji izvodi duhovne pje-



Mladen Andrić, Timea Šakan-Škrilin i Ivan Guga

sme. Mnogi od njih bili su sudionici hodočašća. Taj program ostvarit će se u suradnji s Hrvatskom samoupravom Ferencvaroša i Hrvatskom samoupravom XVI okruga. S Hrvatskom akademijom znanosti i umjetnosti 23. travnja otvorit će se izložba „Faust Vrančić – hrvatski Leonardo da Vinci”. Dan tiska i ujedno 35. obljetnica Hrvatskog glasnika bit će 7. svibnja. U svibnju je u planu Cro-kviz sa studentima iz Collegium Croaticuma. Croatica planira jedan natječaj za srednjoškolce i više razrede osnovnih škola uz poziv da snime kratak film (od jedne minute) na temu „Što za mene znači biti Hrvat/Hrvatica?”.

Prisutni su dobili kalendar događanja HDS-a za 2026. godinu, koji sadržava brojne tradicionalne programe kao što su IX. Hrvatski državni tamburaški festival, koji će biti u Bačkoj 9. svibnja, XVIII. Državna kulturna turneja održat će se 18. travnja u Dušniku pa zatim 30. svibnja u Erčinu. XI. Biciklijada Cro-Tour održat će se od 28. do 30. kolovoza u Zali. XXVI. Dan Hrvata ove godine bit će 14. studenoga u Baji.

Sastanku je nazočio i nositelj hrvatske narodnosne liste na parlamentarnim izborima Ivan Guga. Kako je 21. veljače počela službena kampanja, on je odlučio da će obilaziti sve regije da, kako kaže, razgovara s ljudima, iznese svoje zamisli kako bi on htio zastupati Hrvate u Mađarskom parlamentu, ali isto tako da čuje neke prijedloge. Bio je to prvi takav susret.

Predsjednik HDS-a Ivan Guga u prethodnoj je izjavi istaknuo: „U razgovoru s

predstavnicima budućeg odbora, među kojima su mnogi predstavnici državnih samouprava drugih manjina, postavilo se pitanje financiranja mjesnih samouprava. Treba pogledati odnos većinske samouprave s manjinskom. Bilo je dosta prigovora na odnos prema manjinskim medijskim redakcijama, o problemima oko financiranja u obrazovnom sustavu, pogotovo financiranje prehrane djece.” Predsjednik Guga smatra da oni koji su upoznati s manjinskom politikom znaju da je prije 12 godina napravljen velik iskorak jer su Hrvati prvi put dobili predstavnika u Parlamentu te su naši predstavnici postigli napredak. „Naravno, u budućnosti sigurno bi bio cilj da Hrvati imaju punopravnog zastupnika. Vidimo kako to dobro funkcionira u RH. Naravno, na tom putu postoje još neke alternative kako da se ojača hrvatska prisutnost”, zaključio je Guga.

Na koordinacijskom sastanku prisutnima se obratio i predsjednik Hrvatske samouprave Budimpešte Stipan Đurić te potpredsjednica Anica Petreš Nemeth, koja je uputila brojna pitanja nositelju hrvatske narodnosne liste na parlamentarnim izborima Ivanu Gugu. Imala je prijedloge koji se odnose na pristup hrvatskoj zajednici u Budimpešti i okolici te također ispitala konkretne činjenice o dosadašnjem i budućem financiranju te zajednice.

Na poziv predsjednika HDS-a Ivana Guga iz Petrova Sela stigao je TS „Koprive”, koji je svirkom zaključio događanje.

Kršul

Dan materinskog jezika i Dan glagoljice u HOŠIG-u

U povodu Dana materinskog jezika i Dana glagoljice u HOŠIG-u se 19. veljače slavilo na tradicionalan način. Natjecanje u kazivanju poezije na hrvatskom jeziku i kviz iz hrvatskoga jezika i književnosti od jutra do kasnog poslijepodneva aktivno su uključili sve školske uzraste i njihove nastavnike.

Ove godine poseban gost, koji je predvodio ocjenjivački sud, bio je asistent na Institutu za istraživanje migracija Vjekoslav Blažetin.

Na natjecanju prisutni su mogli poslušati različite interpretacije – od lepršavih i ljupkih izvedbi učenika nižih razreda preko izvedbe pjesme u paru koju je popratilo i dramski izričaj pa do ozbiljnijih i zrelijih izvedbi gimnazijalaca koji su kazivali dublje i odraslije pjesme. Na repertoaru našli su se pjesnici Hrvati iz Mađarske poput Đuse Šimare Pužarova i Stipana Blažetina, ali i pjesnici iz matične domovine poput Vesne Parun, Grigora Viteza, Luke Paljetka, Dobriše Cesarića. Također je izvedena pjesma Dragutina Domjanića na dijalektu.

„Mislim da su ovakva događanja važna jer na njima učenici dodatno trebaju govoriti hrvatski jezik. Kad ih nastavnici pripremaju, govore im gdje treba stati u govoru, kako treba naglasiti riječ, kako treba izgovoriti neke glasove koji su u mađarskom jeziku slični, ali ipak nisu isti. Kao što je č u *kuća* ili *đ* u *međa*, mađarski jezik ima slične glasove koje Hrvati u Mađarskoj obično izgovaraju 'mekše'. Tu ima puno poučnoga što se jezika tiče, a natjecanje također povezuje djecu s književnošću. Ono je poveznica između umjetnosti i svijeta, a u suvremenim okolnostima u kojima živimo posebno je važno da djecu uvučemo u umjetnost“, izjavio je predsjednik ocjenjivačkog suda Vjekoslav Blažetin.

Kviz na inicijativu Aktiva hrvatskog jezika i književnosti, koji je ove godine održan treći put, usredotočio se na Hrvate u Mađarskoj, tj. na njihov jezik, književnost i povijest, jer iskustvo pokazuje kako djeca nemaju dovoljno znanja o tome. Glavni protagonisti u sadržaju kviza bili su pjesnici Jolanka Tišler, Marko Dekić, Stipan Blažetin i Josip Gujaš Džuretin. Natjecatelji su trebali riješiti različite zadatke, prepoznati pjesme spomenutih autora, na slijepoj karti označiti odakle dolaze ti pjesnici, gdje žive Hrvati u Mađarskoj. Nije izostala ni slagalica i sastavljanje pjesmice. O uspješnosti kviza svjedoči i to da se on proširio i u druge škole, a voditeljica kviza, nastavnica Kristina Goher, kaže: „Jako sam sretna jer smo bili prošle godine na otoku Krku, gdje su mi se pohvalili da su preuzeli ideju našeg kviza o



Dio nazočnih

glagoljici, koji i oni sada održavaju. Oni su gostovali u HOŠIG-u na prvom kvizu i vidjeli kako je to dobro. HOŠIG je počašćen time da je škola s Krka preuzela takav kviz.“ Nastavnica Goher nadalje je izjavila da je ipak kod hošigovaca najveća motivacija za sudjelovanje u kvizu petica koju pobjednici dobiju.

Najbolji kazivači stekli su pravo sudjelovanja na Državnom natjecanju u kazivanju proze i poezije na hrvatskom jeziku koje će se održati u organizaciji Hrvatske državne samouprave.

U ocjenjivačkom odboru natjecatelje su ocjenjivali Vjekoslav Blažetin, profesorica Zorica Kaczeus te maturant i član Učeničke samouprave Vilmos Szabó.

REZULTATI PO KATEGORIJAMA

1. i 2. razredi

1. mjesto: Franjo Sečei (2. r.) – Enes Kišević: „Velik kao dijete“
2. mjesto: Lana Đurić (2. r.) – Jadranka Čunčić Bandov: „E, baš hoću“
3. mjesto: Levente Csermák (2. r.) – Jadranka Čunčić Bandov: „Zeko i snjegović“
posebna nagrada: Mirko Szigeti (1. r.) – Grigor Vitez: „More krade boje“

3. i 4. razredi

1. mjesto: Zsombor Arday i Miloš Čovčić (3. r.) – Grigor Vitez: „A u nas“
2. mjesto: Bori Nemes Mavra (4. r.) – Nataša Pejović: „Poezija bez naslova“

3. mjesto: Mira Sečei (4. r.) – Luko Paljetak: „Mačka kod psihijatra“

5. i 6. razredi

1. mjesto: Mimi Nina Vám (6. r.) – Dobriša Cesarić: „Pjesma o smrti“
2. mjesto: Julianna Nagy Sólya (6. r.) – Stjepan Jakševac: „Zlatna ptica sunca“
3. mjesto: Esmanna Perecsényi (6. r.) – Dragutin Tadijanović: „Stope u snijegu“

7. i 8. razredi

1. mjesto: Mia Vám (8. r.) – Diana Srečko: „Dolazak Hrvata“
2. mjesto: Nimród Polgár Barakony (7. r.) – Nikola Šop: „Poziv dragomu Isusu“
3. mjesto: Viktor Majoros – Dragutin Tadijanović: „Grmljavina“

Gimnazijalci

1. mjesto dijele: Vedran Jenyik (11. r.) – Đuso Šimara Pužarov: „Stojim pred vama“ i Laura Horvat (11. r.) – A. G. Matoš: „Relikvija“
2. mjesto: Dora Goher (11. r.) – Dragutin Tadijanović: „Mjesečina na moru“
3. mjesto: Csilla Apostol (9. r.) – Dobriša Cesarić: „Oblak“

Članovi prosudbenog odbora na kvizu bili su Vjekoslav Blažetin, Marija Petrić i maturantica Vivien Vukelić.

Prvo mjesto na kvizu osvojili su učenici nultog razreda, drugo mjesto pripalo je devetom razredu, a treće sedmom razredu.

Kršul

Sjednica Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije u Baji

U Kulturnom centru bačkih Hrvata 9. veljače održana je prva ovogodišnja redovita sjednica Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije. Prije sjednice zasjedali su i odbori za kulturu i financije pod predsjedanjem Mladena Filakovića odnosno Marije Ivo. Na sjednici je prihvaćen proračun, plan rada i programa, ugovor o suradnji s mjesnim hrvatskim samoupravama za 2026. godinu, a bilo je riječi i o aktualnim pitanjima.

Sjednica je počela izvješćem predsjednice Odbora za financije Marije Ivo o uredno predanim imovinskim karticama. Uslijedilo je uobičajeno izvješće predsjednika županijske samouprave o događanjima i stručnim izvješćima između dviju sjednica. Joso Šibalin izvijestio je nazočne među ostalim o održanim priredbama na kojima je sudjelovao, uspješno održanim bačkim prelima i balovima te o predstavljanju Hrvatskog kalendara za 2026. godinu i Spomendanu biskupa Ivana Antunovića u organizaciji Kulturnog centra bačkih Hrvata.

Županijska skupština jednoglasno je prihvatila Proračun HS-a BKKŽ-a za 2026. godinu s jednakim prihodima i rashodima u iznosu od 2 110 012 Ft. Prema tome prihode čine operativna potpora iz državnog proračuna u iznosu od 1 352 000 Ft te ostatak novca iz 2025. godine u iznosu od 758 012 Ft. Rashodi su planirani s 1 810 012 Ft za materijalne izdatke, od toga za operativne nabavke 80 000, za najam i lizing 200 000, za razne usluge 600 000, za putne troškove 712 000, za PDV operativnih troškova 200 000, a za razne materijalne izdatke 30 000 forinti. Uz to 300 000 Ft planirano je za potpore izvan državnog proračuna.

Bez rasprave županijska skupština usvojila je i Ugovor o suradnji s mjesnim hrvatskim samoupravama „radi što učinkovitijeg djelovanja i korištenja organizacijskih, osobnih i materijalnih resursa za ostvarivanje zakonom zajamčenih prava zajednice te za ostvarivanje i očuvanje kulturne autonomije hrvatske narodnosti“. Kako je uz ostalo istaknuto, svih 15 hrvatskih samouprava sudjelovat će u suradnji, stoga ostaje uvjet plaćanja istoga iznosa od 65 tisuća forinti po samoupravi. HS BKKŽ-a i dalje posebnu pozornost posvećuje koordinaciji i potpori velikih zajedničkih programa koji se organiziraju u županiji.

U nastavku je Skupština županijske hrvatske samouprave jednoglasno prihvatila Plan rada i programa HS-a BKKŽ-a za 2026. godinu uz kalendar zajedničkih programa s mjesnim hrvatskim samoupravama, udrugama i ustanovama.

S. B.



FOTO: IVAN IVKOVIĆ IVANDEKIĆ

ČIKERIJA – Bunjevačko prelo u Čikeriji

Već po tradiciji, niz pokladnih zabava završava u najistočnijem naselju bačkih Hrvata. Tako je 27. veljače u organizaciji mjesne hrvatske samouprave održano i tradicionalno Bunjevačko prelo Čikeriji. U dupkom punom mjesnom domu kulture nije bilo mjesta jer su ulaznice rasprodane već u pretprodaji. U prigodnom kulturnom programu nastupili su KUD „Mali Rokoko“ i TS „Danubia“ iz Čikuzde, a u nastavku večeri goste je zabavljao Orkestar „Planina“ iz Mohača, pa je veselica uz ples i pjesmu potrajala do sitnih sati.

SANTOVO – Dani hrvatskoga jezika 2026.

Hrvatska samouprava Santova 13. ožujka 2026. obilježila je Spomendan mjesne hrvatske zajednice (12. ožujka 1899.) i važne obljetnice santovačkih Hrvata. U skladu s odlukom hrvatske samouprave prisjetili su se žalosnih događaja kada je uslijed politike odnarođivanja dio santovačkih Hrvata, kako bi očuvao svoj materinski jezik, 12. ožujka 1899. godine napustio katoličku vjeru i prešao na grkokatoličku. U okviru Spomendana obilježene su važne obljetnice istaknutih osoba i događaja santovačkih Hrvata: Miše Jelića, Stipana Blažetina, Branka Filakovića, Stipana Pančića, Hrvatske škole, prijateljske suradnje s Općinom Petrijevci te svih onih koji su svojim životom i radom doprinijeli očuvanju i jačanju hrvatskog identiteta, katoličke vjere i materinskog jezika. Priredba je počela u 16 sati paljenjem svijeća kod velikog križa na santovačkom groblju, a nastavila se u 17 sati spomen-svečanosti u Hrvatskoj školi.



BAŠKUT – Ožujске plesačnice

Hrvatska samouprava Baškuta od svojeg ponovnog utemeljenja redovito organizira hrvatske plesačnice uz plesove južnoslavenskih naroda. Plesačnice se održavaju svakog petka u društvenom domu s početkom u 18 sati, a slijedi plesačnica 27. ožujka.

BAŠKUT – Hrvatska samouprava Baškuta 27. veljače održala je pokladnu povorku da otjera zimu. Povorka je pošla od društvenog doma, a seoskim ulicama prolazila je predvođena orkestrom Attila Csuraja. Uz nekolicinu maskara na kraju je spaljena lomača i tako simbolično otjerana zima. Nakon spaljivanja lomače priređena je i pokladna plesačnica uz mohački Orkestar „Radost“.

KUKINJ – PREDGRAĐE PEČUHA

Načelnica Kukinja Júlia Máli najponosnija je na seosku zajednicu. Kako kaže, u svojem drugom mandatu vidi plodove nastojanja koja su započela već u prvome. Uspjeli su, malim i odlučnim koracima, oblikovati zajednicu koja voli svoje selo i brine se ne samo za zajedničko dobro nego i za svakog pojedinca. Za to je, kaže, potrebna načelnica koja je stalno prisutna u selu, poznaje njegove potrebe, kreće se seoskim ulicama, rijetko se vozi automobilom i čiji je telefon dostupan 24 sata dnevno. Također je važno imati predstavničko tijelo koje podržava inicijative načelnice, gdje postoji dijalog i međusobno uvažavanje.

Kukinj je pred ostvarenjem potpune izgradnje vodovodne mreže, a ulaganja iz različitih fondova svakodnevno se nastavljaju. U selu živi oko 700 stanovnika. Prema posljednjem popisu stanovništva (iz 2022. godine) Kukinj ima točno 632 stanovnika – od toga je 99 osoba mlađih od 15 godina, 410 ih je u dobi između 15 i 64 godine, a 123 stanovnika starija su od 65 godina. Njih 16,6 % izjasnilo se pripadnicima hrvatske narodnosti. Selo ne stari, naprotiv, sve je privlačnije kao mjesto za život zahvaljujući blizini županijskog središta i razvijenoj infrastrukturi. U blizini se nalazi poznato izletišta, slikovito jezero i park Malom.



Crkva i zvonik

Nakon što je selo riješilo pitanje kanalizacije, u rujnu 2024. godine u sklopu aglomeracijskog projekta puštena je u rad kanalizacijska mreža na koju se stanovnici već priključuju. U tijeku je i projekt proširenja mreže za opskrbu pitkom vodom – izgrađen je novi glavni vod. Ta razvojna investicija, vrijedna oko 35 milijuna forinti, ostvaruje se zahvaljujući znatnom financijskom doprinosu mještana obuhvaćenih projektom kao i iz lokalnih izvora mjesne samouprave.

Govoreći o dosadašnjim ulaganjima, Júlia Máli navela je da je na više lokacija modernizirana javna rasvjeta, a njezino daljnje proširenje planira se financirati iz Programa za konkurentne okruge (Versenyképesség Járások Program). Iz sredstava programa TOP Plusz trenutačno se na četirima lokacijama u Kukinju izvode radovi na izgradnji sustava za odvodnju oborinskih voda. U ulicama Felsőhegy i Petőfi izgrađeni su odvod-

ni kanali, dok se u dijelu Ulice Dózsa provodi potpuna obnova jarka. U Ulici Kossuth sanira se i proširuje oštećeni kanal. Júlia Máli napomenula je da je loša odvodnja oborinskih voda u tim ulicama dosad prouzročila ozbiljne probleme koje bi ova investicija trebala konačno riješiti.

Početkom ljeta 2025. dovršena je izgradnja novog potpornog zida u južnom dijelu Ulice Dózsa koji je bio nužan zbog urušavanja obale. Ulaganje vrijedno oko 20 milijuna forinti financirano je iz državne pomoći za izvanredne situacije (*vis maior*).

Prema riječima načelnice, mjesna samouprava i ubuduće će, iz vlastitih izvora, nastaviti s nužnim popravcima i održavanjem ceste. Nedavno je podnesena i prijava na projekt za razvoj ceste izvan naselja, a uz program Mađarsko selo (Magyar Falu Program) prijavili su se i za obnovu nekretnina.

Izbori 2024.

Na izborima održanima 9. lipnja 2024. godine za načelnicu Kukinja ponovno je izabrana Júlia Máli. U birački popis bilo je upisano 557 birača, a glasalo je njih 358.

Za zastupnike mjesne samouprave nametjelo se sedam kandidata. Uz načelnicu u peteročlano predstavničko tijelo izabrani su:

- József Simai (209 glasova)
- Renáta Bozsánovics (188)
- Dávid Pocsikai (159)
- János Bárics (152).

Hrvati su i ovoga puta snažno zastupljeni u mjesnom zastupničkom tijelu.

U hrvatski birački popis u Kukinju bilo je upisano 85 birača, od čega ih je 70 pristupilo izborima. Za tročlano hrvatsko zastupničko tijelo kandidirale su se tri osobe, a izabrane su:

- Renáta Bozsánovics (59 glasova)
- Rita Klačics (58)
- Andrea Szemelyácz (57).

Za predsjednicu je izabrana Rita Klačics. Međutim, zbog propisa na radnom mjestu Klačics se odrekla mandata, pa Hrvatska samouprava Kukinja trenutačno djeluje s dvjema članicama: Renátom Bozsánovics i Andreom Szemelyácz.



Spomenik palima u svjetskim ratovima

Od izbora 2019., a potom i nakon izbora 2024. godine, zastupnici Hrvatske samouprave Kukinja u oba su mandata stavili naglasak na rad u selu i uključivanje svih generacija Hrvata iz Kukinja kako bi se što aktivnije sudjelovalo u programima samouprave. Organiziraju se vjerski, kulturni, folklorni i drugi programi, uključujući i one gastronomskog karaktera, koji okupljaju i povezuju zajednicu. Zastupnici nastoje uključiti mještane ne samo kao posjetitelje nego i kao aktivne sudionike i suorganizatore svih događanja.

S tim ciljem osnovana je i Udruga kukinjskih Hrvata, koja blisko surađuje s Hrvatskom samoupravom Kukinja. Suradnja s mjesnom samoupravom u posljednja dva ciklusa podignuta je na višu razinu uz obostranu potporu i međusobno uvažavanje.

Hrvatska samouprava Kukinja usko surađuje s Mjesnom samoupravom Kukinja. Brojni su zajednički programi, a jedan od najvećih godišnjih događanja koje organizira Hrvatska samouprava Kukinja tradicionalno je Bošnjačko sijelo koje se održava svakog kolovoza – na ponos Hrvata u Kukinju, ali i cijeloga sela.

Kukinj je i dom nadaleko poznatog hrvatskog KUD-a „Ladislav Matušek”. U selu se nalazi i sjedište Zaklade Zornica te redakcija vjerskog časopisa „Zornica nova”.

Branka Pavić Blažetin

Izložba akademskog slikara Gorana Kujundžića „Likovna tradicija” otvorena u Baji

U Kulturnom centru bačkih Hrvata u četvrtak 12. veljače u Baji je otvorena izložba grafika „Likovna tradicija” autora Gorana Kujundžića – akademskog slikara, grafičara, doktora umjetnosti i redovitog profesora na Fakultetu za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku. Izložba je rezultat suradnje Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku i Kulturnog centra bačkih Hrvata u Baji.

Goran Kujundžić rođen je u Subotici, a diplomirao je grafiku na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu. Zaposlen je kao redoviti profesor na Fakultetu za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku. Temeljni je umjetnički medij kojim se izražava crtež na papiru. U Baji je izložen izbor njegovih radova s tradicijskim motivima.

Nazočne je srdačno pozdravila zamjenica ravnatelja kulturnog centra Eszter Bogárdi, među njima posebno autora izložbe Gorana Kujundžića, njegove kolege s fakulteta i prijatelje iz Osijeka te bačke Hrvate iz Baje i okolnih naselja.



Likovni umjetnik Goran Kujundžić i
voditeljica otvorenja Eszter Bogárdi

pod vodstvom učiteljice Silvije Varga te učenik Vančaške osnovne škole Darko Marković kazivanjem pjesme „Slavonija” Dobriše Cesa-rića. Njega je uvježbala učiteljica Judita Poljak.

Izložba je otvorena do 16. ožujka 2026. godine, a može se pogledati radnim danima od 8 do 16 sati.

S. B.



Dio posjetitelja

Izložbu je predstavio autorov kolega i prijatelj Marko Šošić, doktor umjetnosti i izvanredni profesor na Fakultetu za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku.

„Značaj je ove izložbe, koji nije skriven, to da se Goran bavi mogućnošću jednog malog oblika, takozvanog modula. To je jedan kvadratić, crtica, trokutić, koji u bezbroj različitih varijacija, permutacija, doslovno na matematički način stvaraju jedan specifičan ritam, jedan specifičan splet koji je našem oku, koje može biti i neuko, vrlo ugodan. Riječ je o poslu koji je iznimno iscrpljujuć, za jedan rad potrebno mu je mnogo vremena. Govorimo o jako velikoj disciplini vrijednosti kojom se, naravno, može povući jedna paralela, a to je narodni vez na narodnim nošnjama, ornament koji je Goranu temelj, odnosno baza njegova umjetničkog istraživanja. Naime, on je u svojem doktorskom radu upotrebljavao elemente narodne nošnje Slavonije i Baranje. Taj tradicionalni dio preveo je u jedan suvremeni jezik 21. stoljeća”, istaknuo je profesor Marko Šošić.

Na kraju je autor zahvalio kolegama i organizatorima na mogućnosti izlaganja radova te ujedno najavio sljedeću izložbu u Baji u rujnu ove godine na Visokoj školi Józsefa Eötvösa, s kojom postoji višegodišnja suradnja.

Izložbu „Likovna tradicija” otvorila je Emina Berbić Kolar, dekanka, doktorica znanosti i redovita profesorica na Fakultetu za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku.

Otvorenje izložbe uljepšali su dušnočki Pjevački zbor „Dušenici” rackohrvatskim pjesmama u pratnji harmonikaša Jánosa Baloga i

TRENUTAK ZA PJESMU

VITA, VITA

*Gore zvijezde poput glagoljskih grafita
Na freskama ročkim do svetačkih ruku
Što listaju knjige da iz njih izvuku
Zlatni prah u kojem jezik tla se čita.*

*Gore zvijezde nijeme za sve ljudske stvari
Što baštinu bruse i znamenjem slove
Da nam samo treba produžiti snove
U kojima svjetlost glagolja i žari.*

*Na karti smo svijeta možda sasvim mali
Al' u srcu plamen žeže nas i kuje
U slova od vjere, u vatru što pali.*

*Gromki govor puka iz kojeg se čuje
Gdje nutarnjim glasom Žakan Juri zre:
Vita, vita! Štampa naša gori gre!*

Jakša Fiamengo

„Sve je počelo tako što sam naslikala jedan orkestar“

U Hrvatskom klubu Augusta Šenoe 10. veljače otvorena je izložba mohačke umjetnice Vivien Gráf „Sve je počelo tako što sam naslikala jedan orkestar“ – priče mog naroda pod maskama. Izložba akvarela, keramike te nekoliko instalacija pobudila je veliku pozornost publike.

Okupljene je uime domaćina pozdravio voditelj Hrvatskog kluba Augusta Šenoe Mišo Šarošac. U sklopu otvorenja nastupio je Tamburaški sastav Hrvatskog kluba Augusta Šenoe koji vodi djelatnik Kluba Zoltán Horvat. Riječ je o orkestru polaznika tečaja tambure koji se u Klubu održava svake srijede.

Među nazočnima bio je i generalni konzul Republike Hrvatske Drago Horvat, koji se također obratio publici te svečano otvorio izložbu. O radu Vivien Gráf govorio je Zoltán Horvat.



Vivien Gráf od malih je nogu – iako nije hrvatskog podrijetla, nego je, kako sama kaže, „Švabica“ – zaljubljenica u šokačke običaje i kulturu Hrvata Šokaca u Mohaču. Rođena je i odrasla na Ledinki, u srcu mohačke Šokadije, nedaleko od Trga Kolo. Od vrtičke dobi pjeva na hrvatskom i mađarskom jeziku te je nastu-

pala s brojnim sastavima, među kojima su Šokadija, Zengő i Poklade, a plesala je i pjevala u KUD-u „Baranja“. Kako ističe, šokačka kultura odmalena je dio nje.

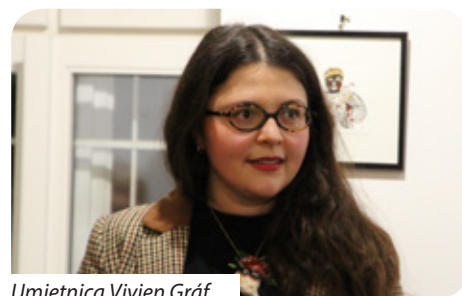
Ta svestrana i umjetnički znatiželjna diplomirana ekonomistica i dizajnerica interijera prije nekoliko je godina počela likovno stvarati akvarel i keramiku. Odlikuje je izražena kreativnost, voli meditirati i crtati, a za svoje akvarele kaže: „Akvarel je za mene susret kontroliranog i slučajnog. Volim ponekad upravljati slobodnim tokom vode. Kroz taj medij stvaram realizirani svijet bajki koji živi u meni, u kojem se slobodno spajaju motivi prošlosti i fantazije.“

Gráf je prepoznatljiva i na domaćoj *world music* sceni. Uz pjevanje djeluje i na području dizajna interijera – struke u kojoj su konceptualno razmišljanje i vizualnost ključni elementi. Za nju je pjevanje jedan od brojnih oblika samoizražavanja, a ta stvaralačka svestranost oblikuje i njezin poseban umjetnički pristup.

Njezin najnoviji projekt „Balkan Pop-Up“, u kojem surađuje s glazbenicima Ben-



ceom Babcsánom i Markom Cselinczem, potaknuo ju je na intenzivnije likovno izražavanje. Vizualni identitet sastava obilježen je upravo njezinim grafikama, koje su postale zaštitni znak benda. Te su grafike, sad akvareli, izložene na njezinoj prvoj samostalnoj izložbi u Hrvatskom klubu Augusta Šenoe, gdje na poseban i jedinstven način prikazuje svoju povezanost s mohačkim korijenima i ophodom buša.



Umjetnica Vivien Gráf



Tamburaški sastav Hrvatskog kluba Augusta Šenoe

„Grafike su nastale spontano. U početku nismo imali zajedničku fotografiju, pa sam jedne večeri, za potrebe jednog događanja, naslikala bend. To je postupno preraslo u koncept. Kao djevojci iz Mohača ophod buša snažna mi je inspiracija, ali likovima s maskama pokušavam prikazati simboliku preobrazbe koja se događa dok muziciramo“, ističe umjetnica.

Dodaje: „Pjevam na mnogim jezicima koje ne govorim i trudim se istražiti značenje pjesama, ali zapravo uživam u tome što ne razumijem svaku riječ. Privlači me ta apstrakcija – kao u suvremenom plesu, gdje pokret može imati više značenja.“ Ta se umjetnička poetika jasno prepoznaje i u njezinu likovnom izrazu.

Branka Pavić Blažetin

„Zima kod Hrvata u Mađarskoj” u toploj i domaćoj atmosferi

U organizaciji Hrvatske samouprave Starog Budima – Bekašmeđera 27. veljače održano je stručno predavanje etnologa i nedavnog dobitnika Nagrade za narodnosti dr. sc. Šandora Horvata.

Predavanje „Zima kod Hrvata u Mađarskoj” na interaktivan način govorilo je o tradiciji, običajima i načinu života Hrvata u različitim regijama. Profesor Horvat donio je brojne predmete koji podsjećaju na pojedine običaje, a prisutni su cijelo vrijeme aktivno sudjelovali. Kada bi netko iz publike izabrao jedan od ponuđenih predmeta, najprije je sam ispričivao što zna o običaju koji se povezuje s tim predmetom i kako se određena tradicija zbiva u kraju iz kojeg dolazi. Zatim je profesor pojasnio običaj sa stručne strane.



Sudionici priredbe



Dr. sc. Šandor Horvat i Stipan Đurić

Bilo je riječi o svadbama koje su se na selima odvijale zimi, o procesu svinjokolje,

pečenja rakije, o ružmarinu koji su djevojke poklanjale momcima te o važnosti ledvenice, jame pokrivene tablama leda u kojoj se čuvalo meso.

Budući da su prisutni bili iz različitih regija, u razgovoru su razmjenjivali različita iskustva i uspoređivali male razlike u načinu provođenja tradicije i običaja koji su slični. Predavanje je bilo na hrvatskom jeziku, a zbog kontinuiranog razgovora prisutnih

mogao se čuti pregršt hrvatskih dijalekata. Osim razgovora bilo je i spontanog pjevanja tradicionalnih pjesama te isprobavanja tradicionalnih radinosti kao što su čihanje, čišćenje kukuruza.

Događanju su nazočili i veleposlanik RH u Mađarskoj dr. sc. Mladen Andrić te predsjednik Hrvatske samouprave Budimpešte Stipan Đurić.

Kršul

VESELA POKLADNA VEČER U KIŠPEŠTI

U Kulturnom domu KMO 28. veljače tradicionalno je održana 30. Pokladna večer u organizaciji Hrvatske samouprave Kišpešte i Hrvatske samouprave Ferencvaroša. Večer je okupila dosad najveći broj gostiju svih generacija.

Predsjednik Hrvatske samouprave Kišpešte Đuro Zlatar moderirao je večer prepunu pjesme, plesa i zabave pod maskama. Vesna Velin uz zvuke pečuškog TS-a „Misija” povel je plasačnicu kojoj nisu odoljeli ni stari ni mladi. Za prisutne je pripremljena i večera – od raznih domaćih bureka do čevapa u lepinji, salata i neizostavnih krafni. Jelo se to uz sokove i hrvatska vina. Za organizacijski i sadržajni dio večeri pobrinula se i predsjednica Hrvatske samouprave Ferencvaroša Kinga Kolesza.

Vrhunac večeri bio je odabir najboljih maski, o čemu je odlučivao prosudbeni sud u kojem su bili veleposlanik RH u Mađarskoj dr. sc. Mladen Andrić, zamjenik gradonačelnika Kišpešte György Vincze te glumica i novinarka Čarna Kršul Kerekes.

Predstavile su se šarolike, vesele, domišljate maske u dječjoj i odrasloj kategoriji: od pčelica, klaunova, ciganki, kauboja, dinosaura, „izbornog kandidata krumpira”, šišmiša, zmajeva, princeza, vragova do lavova i Šokaca... Treće mjesto pripalo je rasplesanoj kapetanici, drugo mjesto razigranoj četveročlanoj (obiteljskoj) ekipi iz Ulice Sezam, a prvo mjesto osvojio je duo „vjesnici proljeća”, tj. ljubica i jaglac. U dječjoj kategoriji sva su djeca bila nagrađena.



Pod maskama

Igrala se tradicionalno i tombola, čiji je glavni sponzor ove godine bila Podravka. Veselje i ples potrajali su do dugo u noć.

Kršul

Važne obljetnice sambotelskih Hrvata

U organizaciji Hrvatske samouprave Sambotela 30. siječnja održana je svečana proslava 30. obljetnice utemeljenja Pjevačkog zbora „Đurđice“ i 10. obljetnice utemeljenja Seniorske plesne skupine sambotelskih Hrvata. Proslava je održana u sklopu tradicionalnog godišnjeg susreta umirovljenika.

Svečanost je počela pozdravnim govorima. Predsjednik Hrvatske samouprave Sambotela Ferenc Jurasits naglasio je važnost zajedničkog druženja, međusobne povezanosti i ulogu svega toga u očuvanju hrvatskih tradicija te je okupljenima poželio ugodno druženje, a umirovljenicima lijepu umirovljeničke godine.



Nakon njega okupljenima su se obratili savjetnik u Skupštini Grada Sambotela Krisztián Kelemen i predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Guban. U svojim su govorima istaknuli važnost uloge koju starija generacija Hrvata ima u očuvanju hrvatske kulture. Naglasili su kako su rad, znanje i iskustvo starijih članova temelj današnje zajednice te da su tradicija, kultura i zajednički rad vrijednosti koje treba nastaviti negovati. Zahvalili su svima koji svojim radom i djelovanjem doprinose očuvanju hrvatskog identiteta i kulturnog života.



U bogatom kulturnom programu sudjelovali su učenici Hrvatskog vrtića, osnovne škole i gimnazije Mate Meršića Miloradića iz Sambotela. Nastupili su i osnivači zbora „Đurđice“ te sadašnji članovi zbora uz pratnju Tamburaškog sastava „Guslice“. Zbor je osnovan 1997. godine te otada uspješno djeluje. Tijekom godina kroz zbor su prošle brojne generacije pjevača, a njegov rad postao je važan dio identiteta hrvatske zajednice u Sambotelu.



U programu je nastupio i drugi slavljenik – Seniorska plesna skupina. I njihov nastup pokazao je energiju unatoč godinama te dokazao kako ples, druženje i očuvanje tradicije nisu povezani s dobi, nego sa željom i ljubavlju prema druženju. Seniorska plesna skupina tijekom deset godina djelovanja sudjelovala je na brojnim nastupima i manifestacijama.



Nakon kulturnog dijela programa uslijedila je zajednička večera, a zatim zabava uz Tamburaški sastav „Koprive“.

Andraš Kovač • Foto: savariaforum.hu

Kvarner je Europska gastronomska regija u 2026.

Ove godine hrvatska regija Kvarner nosit će prestižnu titulu Europske gastronomske regije, time dodatno učvršćujući svoj položaj kao jedne od najuzbudljivijih europskih gastronomskih i kulturnih destinacija. Cilj je tijekom cijele godine predstavljati bogatu kulinarsku baštinu regije, održivu gastronomiju i autentične lokalne sastojke, dok će tijekom karnevalske sezone središta regije, posebno Rijeka i Opatija, biti domaćini spektakularnih karnevalskih događanja.

Kvarnerska regija – koja obuhvaća Kvarnerski zaljev, otoke i Gorski kotar – odavno je poznata po svojoj kulinarскоj raznolikosti. Kombinacija mediteranskih i kontinentalnih utjecaja rezultira jedinstvenim svijetom okusa, od svježih morskih plodova preko divljači i sireva do visokokvalitetnih maslinovih ulja i vina.

Titula Europske gastronomske regije 2026. prepoznaje predanost regije održivoj gastronomiji, podržavanju lokalnih proizvođača i očuvanju kulturne baštine. Program uključuje tematske gastronomske festivale, suradnje kuhara, kulinarske radionice i tradicionalna događanja tijekom cijele godine.

Karnevalska tradicija: jedna od najvećih europskih karnevalskih proslava u Rijeci

Gastronomske programe dopunjuju spektakularna kulturna događanja, od kojih je najpoznatiji svjetski poznat Riječki karneval, koji se temelji na tradiciji dugoj više od stoljeća i koji se smatra jednim od najvećih i najpoznatijih karnevalskih događanja u Europi.

Tijekom karnevalske sezone, koja traje od siječnja do Pepelnice, riječke ulice ispunjene su šarenim povorkama, maskiranim događanjima i kulturnim programima. Vrhunac je karnevalske sezone Međunarodna karnevalska povorka u kojoj sudjeluju tisuće kostimiranih sudionika i brojne međunarodne skupine dok se deseci tisuća gledatelja okupljaju na gradskim ulicama.

Jedan su od najpoznatijih tradicionalnih elemenata karnevala zvončari, povorka maskiranih ljudi sa zvonima i prepoznatljivim kostimima koji simboliziraju protjerivanje zime i dolazak proljeća.

Karnevalska atmosfera Opatije i legendarna Balinjerada

Još je jedan vrhunac karnevalske sezone Opatija, koja nudi bogat karnevalski program

u elegantnom primorskom okruženju. Među gradskim događanjima posebno mjesto zauzima tradicionalna Balinjerada, jedinstveno humoristično natjecanje u kojem se sudionici utrkuju glavnom gradskom ulicom u vozilima na kugličnim ležajevima koja su sami izradili. Opatijski karnevalski program uključuje i koncerte, kostimirane balove i obiteljska događanja nudeći zabavu za sve uzraste.

Regija jedinstveno spaja izvrsnu gastronomiju, bogatu kulturnu baštinu i spektakularna događanja, a istodobno je lako dostupno odredište za mađarske putnike.

Kršul



Spomendan Đure Frankovića

Hrvatski narodnosni vrtić u Lukovišću 9. veljače već je desetu godinu zaredom priredio spomen-svečanost u čast etnografu, sakupljaču narodnog usmenog blaga i književniku Đuri Frankoviću, koji je rođen 9. veljače 1941. godine u Lukovišću.

U prijepodnevnim satima održana je svečanost u vrtiću, a potom je uslijedilo polaganje vijenaca kod spomen-ploče na zgradi seoskog poglavarstva. Uz udovicu Đure Frankovića Katalin Franković svečanosti su nazočili načelnik Lukovišća József Villányi, bivša predsjednica Hrvatske narodnosne samouprave Lukovišća Ruža Bunjevac, predsjednik Hrvatske samouprave Lukovišća Árpád Hajdú te obitelj i prijatelji Frankovića – bračni par József i Marika Béni.

U vrtiću je, s djecom iz starije skupine, izveden kulturni program na hrvatskom jeziku. Katalin Franković iznenadila je djecu darom i dovela gostujućeg izvođača – Attilu Tormásija, poznatog kao klaun Ribizli, koji je održao interaktivni 45-minutni proljetni program te izazvao veliko oduševljenje među djecom.

Kod spomen-ploče predsjednik Hrvatske samouprave Lukovišća Árpád Hajdú pozdravio je prisutne, a Katalin Franković prisutne je podsjetila na protekla spomen-događanja u čast njezinu prerano preminulom suprugu. Spomen-ploču 2020. godine postavili su Hrvatski narodnosni vrtić u Lukovišću, Hrvatska samouprava Lukovi-



Sudionici Spomendana

šća, Mjesna samouprava Lukovišća i Kulturni i sportski centar „Josip Gujaš Džuretin”.

Nakon polaganja vijenaca uslijedilo je neformalno druženje i zajednički ručak. Događanje je poduprla Hrvatska samouprava Lukovišća.

Branka Pavić Blažetin

Mala stranica



SVJETSKI DAN VODA



Svjetski dan voda

Prema procjenama Svjetske zdravstvene organizacije slatke vode na planetu Zemlji ima svega 2,5 %, od čega podzemne vode čine 30,8 %, jezera i rijeke 0,3 %, a najveći dio slatke vode „zarobljen” je u ledenjacima (68,9 %). Procjenjuje se da je samo 1 % slatke vode ili 0,007 % ukupne količine vode moguće upotrijebiti za potrebe čovječanstva. Dinamičan razvitak društva i sve veći pritisci na prirodni okoliš, a samim time i na vodu, postaju jedno od ključnih pitanja održivog razvoja jer onečišćenje podzemnih voda, jezera, tekućica i mora dodatno utječe na smanjenje postojećih zaliha vode. Usvajanjem Rezolucije Ujedinjenih naroda 1992. godine određen je datum obilježavanja Svjetskog dana vode, a to je 22. ožujka. U svijetu čak 1,1 milijarda ljudi nema pristup pitkoj vodi, a 2,4 milijarde žive bez osnovnih sanitarnih uvjeta. Povećanje potrošnje vode zbog većeg životnog standarda, urbanizacije i industrijalizacije dovelo je do povećanja količine otpadnih voda koje se ispuštaju u prirodne vodne sustave. Radi zaštite zdravlja sadašnjih i budućih generacija nužno je spriječiti zagađenje vodnih resursa, što zahtijeva odgovornost svake zemlje i njezina stanovništva, ali i međunarodnu suradnju.

Beta



MALI KVIZ O VODI

- 1 Vodu u prirodi možemo naći...
 - a) samo kao tekućinu
 - b) kao tekućinu i led
 - c) kao tekućinu, led i vodenu paru
- 2 Voda je tekućina...
 - a) s bojom, okusom i mirisom
 - b) bez boje, ali s okusom i mirisom
 - c) bez boje, okusa i mirisa
- 3 Koji je najvažniji razlog zašto je zaštita voda ključna za opstanak ljudskog života?
 - a) Voda je važna za ljudske potrebe.
 - b) Voda je potrebna za proizvodnju energije.
 - c) Voda je samo izvor hrane.
- 4 Koja je najveća prijetnja kvaliteti pitke vode u mnogim dijelovima svijeta?
 - a) prirodne katastrofe
 - b) zagađenje voda otpadnim vodama i industrijskim otpadom
 - c) premala potrošnja
- 5 Koja metoda pomaže u smanjenju zagađenja voda u poljoprivredi?
 - a) brža odvodnja
 - b) smanjenje uporabe kemikalija
 - c) uporaba više kemijskih gnojiva
- 6 Što možemo učiniti kako bismo smanjili zagađenje voda u kućanstvima?
 - a) smanjiti uporabu kemikalija
 - b) koristiti vodu u velikim količinama
 - c) kupovati proizvode s puno plastike
- 7 Što je najveći svjetski izvor slane vode?
 - a) oceani
 - b) mora
 - c) jezera
- 8 Koji su glavni zagađivači mora?
 - a) ribolov
 - b) plastični otpad
 - c) kupaći
- 9 Najzdravije piće je...
 - a) mlijeko
 - b) voda
 - c) sok

Sumartonski umirovljenici još su aktivni

U organizaciji Mjesne samouprave Sumartona 14. veljače održan je Dan starijih osoba na koji se odazvalo mnoštvo umirovljenika. Okupljene su pozdravili načelnik Gyula Butykai, parlamentarni zastupnik Péter Cseresnyés i zamjenica predsjednika Skupštine Zalske županije Hajnalka Bata. Bake i djedove odnosno prabake i pradjedove prigodnim su programom obradovala djeca iz mjesnog vrtića te članovi KUD-a „Sumarton” i Kulturne skupine „Mura” iz Serdahela, koji su ih zabavljali hrvatskim kulturnim programom.



Program polaznika dječjeg vrtića

Mjesne samouprave gotovo u svakom naselju posvećuju jedan dan svojim umirovljenicima želeći im time skrenuti pozornost na to da, unatoč tomu što nisu aktivni u zapošljavanju, nisu zaboravljeni. Mlađi naraštaji zahvalni su im za sve što su učinili za njih gradeći udobniju i bolju budućnost. U Sumartonu, kao i svim drugim hrvatskim pomurskim naseljima, 35 do 40 % žitelja čine osobe treće dobi. Za njih se posebno brine Mjesna samouprava Sumartona, rekao je načelnik Gyula Butykai. Preko Službe za njegu starijih osoba nudi im se pomoć, djelatnici službe odlaze im u domove i pomažu u svemu što im je potrebno, a osobe starije dobi također imaju mogućnost za naručivanjem objeda po povoljnoj cijeni.

Mnogi od umirovljenika još su uvijek aktivni, okupljaju se u Kulturno-umjetničkom društvu „Sumarton” u kojem pjevaju i plešu ili predstavljaju razne hrvatske običaje te peku tradicionalna jela. Ta generacija još dobro poznaje kajkavski dijalekt i u njihovu krugu još se dobro čuje hrvatska riječ. Netko od njih upravo je u mirovini počeo pisati pjesme na svojem materinskom kajkavskom te je cijela pomurska zajednica sretna zbog toga. Sumartonac Tibor Mihović i ovoga je puta na Danu umirovljenika pročitao jednu od svojih pjesama, za što je nagrađen ogromnim pljeskom. „Vek sam

mного delal, nesam imal čas kaj bi pisal pesme, ve v mirovini je već časa. Ve se pre-mišlavljam kak smo negda živeli, kak smo se si kajkavski spominjali, to prepovedam



Tibor Mihović recitira svoju pjesmu

vnokekam, a oni to rado poslušnu, tak mi dojdu i pesme”, rekao je Tibor.

Hrvatska samouprava na čelu s Erikom Kapuvári također je zahvalna umirovljenicima. Naime, oni koji još uvijek njeguju

hrvatske običaje, pjesme i plesove daju temelje hrvatskim programima, bilo da je riječ o lekovnom četrtku ili o festivalima. „Jako smo zahvalni umirovljenicima, mislim da se bez njih hrvatski programi ne bi mogli ostvariti. Oni pjevaju u pjevačkom zboru, nekoliko njih i pleše, a uvijek su ovdje kad organiziramo neki program. Peku zlevanku na festivalu, glume na živim jaslicama i još mnogo toga”, rekla je predsjednica Hrvatske samouprave Sumartona Erika Kapuvári.

Ovoga puta umirovljeni članovi KUD-a „Sumarton” samo su pjevali i tako pozdravili svoje vršnjake. Veći dio programa nudili su mladi – djeca iz vrtića koja su prikazala hrvatske i mađarske igre te plesači iz kulturnog društva koji su predstavili pomurske plesove. Iz susjednog Serdahela također su stigli umirovljenici koji su razveselili publiku šaljivom scenskom igrom „Ispovijed”. Nakon programa mjesna samou-



Dva Rodeka zajedno (Đura i Laci)

prava sve je ugostila s večerom te su slijedili prijateljski razgovori koje nije propustio ni najstariji mještatin, Đura Rodek, sa svojih 97 godina.

Beta

MUŠKO PRELO U GARI

U organizaciji mjesne hrvatske samouprave u subotu 28. veljače održano je tradicionalno i jedinstveno Muško prelo u Gari, čime je zaključen niz od 15 pokladnih zabava bačkih Hrvata. U mjesnom domu kulture okupilo se oko 200 gostiju iz Gare i okolice te prijateljskih naselja iz Hrvatske i Srbije. Uz tradicionalni ovčji paprikaš, druženje i pjesmu za dobro raspoloženje pobrinuo se domaći Orkestar „Bačka”. Iste večeri održano je i Bunjevačko prelo u Čikeriji.

Ovo jedinstveno događanje u bačkih Hrvata seže u razdoblje između dvaju svjetskih ratova kad su garski momci na pokladni utorak obilazili djevojačke kuće te poklanjali djevojkama jaja, kobasice i slaninu. Na kraju bi se okupili u omiljenoj Lenkinoj mijani, gdje bi sve skupljeno ispekli te se veselili uz tamburaše. Točno u ponoć završila bi zabava, a oni bi se razišli svojim kućama jer bi počela korizma i post. Na inicijativu nekolicine ljudi prije 40-ak godina taj je običaj oživljen, a odonda se Muško prelo priređuje subotom kao posljednje u nizu bačkih pokladnih zabava. U međuvremenu je došlo do izvjesnih promjena, pa se tako više ne obilaze bunjevački domovi, nego se pripadnici bunjevačkih Hrvata i njihovi gosti okupljaju na zajedničkoj zabavi u mjesnom kulturnom domu. Uz bunjevačke Hrvate vrlo rado okupljaju se i brojni simpatizeri, ovdašnji Mađari, Švabi i Sikuljci, a obvezno se kuha čuveni garski ovčji paprikaš, omiljeno blagdansko jelo bunjevačkih Hrvata.



Predsjednik HS-a Martin Kubatov i generalni konzul RH u Pečuhu Drago Horvat

Kao i svake godine, pripreme su počele već u ranim poslijepodnevним satima okupljanjem ekipe zadužene za pripremanje ovčjeg paprikaša, koji se i ove godine pripremao od sedam ovaca u sedam velikih kotlova – šest za goste i jedan za organizatore.



Orkestar „Bačka”



Kuha se čuveni ovčji paprikaš



Dio uzvanika i gostiju

Nakon najpoznatije prelske pjesme i neslužbene bunjevačke himne, „Kolo igra, tamburica svira”, predsjednik Hrvatske samouprave Martin Kubatov srdačno je pozdravio okupljene, među njima posebno uzvanike i goste iz prijateljskih naselja. Posebno je zahvalio članovima zajednice koji su sudjelovali u organizaciji i pripremanju omiljenog tradicionalnog ovčjeg paprikaša. Nazočnima se prigodnim riječima obratio i generalni konzul RH u Pečuhu Drago Horvat.



Raspjevani Garci

Nakon otvorenja druženje je nastavljeno zajedničkom večerom uz tradicionalni ovčji paprikaš, dobru kapljicu vina i domaću rakiju, glazbu i pjesmu. Kao i svake godine, tijekom večeri za dobro raspoloženje pobrinuo se domaći Orkestar „Bačka”, pa je veselica potrajala do zore.

S. B.

POZIV

XI. HRVATSKA DRŽAVNA KOBASIJADA U PEČUHU

U organizaciji **Hrvatske državne samouprave te Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj** 11. rujna 2026. godine održat će se XI. HRVATSKA DRŽAVNA KOBASIJADA. Tijekom večeri nagradit će se najbolji proizvođači domaćih svinjskih poslastica u dvjema kategorijama: 1. **kobasice**, 2. **salame** (štifolder). Organizatori pozivaju sve zainteresirane proizvođače navedenih domaćih mesnih proizvoda iz svih hrvatskih regija u Mađarskoj da svoje proizvode (1 komad) prijave i dostave **do 27. ožujka 2026.** godine na sljedeća mjesta:

Budimpešta: Ured HDS-a	1089 Budimpešta, Bíró Lajos u. 24.	Eva Molnar-Muić	+36-30/864-6394
Mohač i okolica: Čitaonica mohačkih Šokaca	7700 Mohač, Táncsics u. 34.	Vjekoslav Filaković	+36-30/235-4840
Santovo	po dogovoru	Stipan Balatinac	+36-30/396-1851
Baja: Kulturni centar bačkih Hrvata	6500 Baja, Táncsics M. u. 15.	Mladen Filaković	+36-30/914-7675
Pečuh: Hrvatski klub Augusta Šenoe	7624 Pečuh, Esze Tamás u. 3.	Mišo Šarošac	+36-30/864-6395
Podravina: HKSC „J. G. Džuretin“	7968 Martinci, Kossuth u. 2.	Vesna Velin Kristina Gregeš Pandur	+36-30/221-9448 +36-30/499-1457
Zala: HKPZ „Stipan Blažetin“	8864 Serdahel, Kossuth u. 83.	Zorica Prosenjak	+36-30/215-9850
Gradišće: Zbirka sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj	9734 Prisika, Hunyadi János u. 19.	Andrija Handler	+36-20/915-4357



Molimo navedene osobe da na popratni list čitko napišu ime proizvođača i naselja iz kojega se šalje proizvod te da **do 10. travnja 2026.** dostave sve kobasice i salame u **Hrvatski klub Augusta Šenoe** u Pečuhu.

HVALA VAM NA SURADNJI!

Ivan Guban,
predsjednik HDS-a

Gabi Kohuth-Várhelyi,
v. d. ravnatelj KPC-a